

Indstilling til Cavlingprisen:

Morten Pihl og Tea Krogh Sørensen, Jyllands-Posten

For artikelserien ”Det store sundhedssvigt”

Kvinden var uheldbredeligt syg af kræft, da hun med 184 dages forsinkelse fik stillet diagnosen. Hendes klage blev den første af flere, men den fik ikke Ringsted Sygehus og Region Sjælland til selv at reagere og gå hele systemet efter i sømmene. Heldigvis fik en mystisk pressemeddelelse efterfølgende to journalister på Jyllands-Posten til at dedikere al deres tid til at grave sig ned i en sag, der skulle vise sig at være et omfattende og alarmerende systemsvigt i sundhedsvæsenet.

Tea Krogh Sørensen og Morten Pihl har gennem ni måneder systematisk publiceret afsløringer, der viser, hvordan tre af fem danske regioner gennem flere år bevidst har givet tusindvis af kvinder mangelfulde brystkræftundersøgelser - helt i strid med nationale retningslinjer. Og hvordan regionerne med Danske Regioner i spidsen efterfølgende har forsøgt at skjule, bortforklare og nedtone alvoren af svigtene. I flere end 80 artikler i Jyllands-Posten og på jp.dk har de afdækket en syg kultur i sundhedsvæsenet, hvor hensynet til at dække over egne svigt og fejl tilsyneladende vejer tungere end hensynet til de ramte kvinder.

Der er tale om kvinder henvist af egen læge til mammografi pga. konkrete symptomer, mistanke om brystkræft eller øget risiko for at udvikle brystkræft. Kvinderne har kun fået en enkelt undersøgelse – røntgen – hvor de burde have været undersøgt med både røntgen, ultralyd og en fysisk undersøgelse. Det er sket for at spare lægeressourcer, har journalisterne afsløret. Men prisen har været en øget risikoen for at overse kræft.

Trods massiv modstand fra de ansvarlige læger og regionerne er det lykkedes de to journalister gennem en enorm vedholdenhed at afdække svigt og vildledning. Kun ved systematisk og præcis brug af aktindsigt og bearbejdelse af både skriftlige og mundtlige kilder har offentligheden fået indblik i problemerne.

Som konsekvens af Jyllands-Postens afsløringer har regionerne nu gennemgået tusindvis af journaler på ny. Region Sjælland har identificeret 304 brystkræft-ramte kvinder siden 2013, som i første omgang kan have fået overset deres brystkræft ved en mangelfuld undersøgelse, og hvis sager er anmeldt eller på vej til at blive anmeldt til vurdering i Patienterstatningen, ligesom Region Midtjylland for nylig har identificeret otte brystkræft-ramte kvinder, som ligeledes forud fik en mangelfuld undersøgelse.

Journalisterne har også afdækket, hvordan sundhedsvæsenet ikke oplyser kvinder med tæt brystvæv om, at de kan have en markant forøget risiko for at udvikle brystkræft, uden at det opdages.

Mange af historierne er fortalt gennem de kræft-ramte kvinder selv, som journalisterne ved hjælp af omfattende research har identificeret. Det er afgørende vigtigt, at journalistikken dermed sætter ansigt på alvoren, og det har krævet en journalistisk faglighed og en medmenneskelig forståelse udover det sædvanlige at få kvinderne til at medvirke trods deres svære personlige situationer.

Journalisterne har også dokumenteret, at Ringsted-sagen er langt mere alvorlig, end regionen og Danske Regioner har villet erkende. Og at fejlene fortsat sker. Ringsted Sygehus har så sent som denne sommer afvist kvinder, der af egen læge var henvist til kræftpakkeforløb, som burde give ret til omfattende undersøgelse inden for få dage og i stedet tilbudt dem en tid to til tre måneder senere. Det har senest ført til, at Region Sjælland har udstedt forbud mod at afvise praktiserende lægers henvisninger af kvinder til kræftpakkeforløb, ligesom sundhedsministeren har beordret Sundhedsstyrelsen på banen.

Region Sjælland har udadtil tilkendegivet at ville samarbejde med politiet om at opklare sagen, men journalisterne kunne efterfølgende dokumentere, at regionen i hemmelighed har forsøgt at afskære politiets adgang til alt materiale i sagen. Et tilsvarende dobbeltspil førte regionen, da den opfordrede kvinder til at søge erstatning samtidig med, at regionen bag lukkede døre gjorde alt, hvad den kunne for at forhindre, at kvinden, som startede Ringsteds-sagen, fik erstatning.

Også det statslige kontrolsystem har svigtet. Ringsted-sagen kunne have været opdaget 11 måneder tidligere, end det skete, fordi ingen var opmærksomme på alvoren i den klagesag, der startede sagen.

Afsløringerne har haft omfattende konsekvenser. De har bl.a. betydet, at det statslige kontrolsystem nu er blevet strammet op, at nationale retningslinjer for diagnosticering af brystkræft er blevet ændret, at regionerne har iværksat undersøgelser af omfanget og alvoren af svigtene. En sygehusdirektør er blevet fyret, politiet har rejst sigtelser mod Region Sjælland og fire ledende medarbejdere for overtrædelse af bl.a. straffeloven, en ledende overlæge er sat under skærpet tilsyn.

Historierne har alt i alt sat fokus på et hårdt presset sundhedssystem, hvor man tilsidesætter nationale retningslinjer og lader patienterne betale prisen – i nogle tilfælde den allerhøjeste pris.

Svigtene sår alvorlig tvivl om den tillid, som enhver patient i Danmark bør have til, at man får den undersøgelse og behandling i det danske sundhedsvæsen, som man har ret til – og især når det gælder så alvorlig en sygdom som brystkræft.

Her er tale om journalistik, der kan redde menneskeliv. Vigtigere bliver det ikke, og derfor fortjener vores kolleger, Morten Pihl og Tea Krogh Sørensen, mere end nogen branchens største anerkendelse. Med grundighed, vedholdenhed og klassiske journalistiske dyder har de afdækket en af de største skandaler i sundhedsvæsenet i mange år.

Vi indstiller derfor Tea Krogh Sørensen og Morten Pihl til Cavlingprisen 2019 for serien ”Det store sundhedssvigt” i Jyllands-Posten.

Med venlig hilsen

Nola Grace Gaardmand, Danmarks Radio, forfatter Elsebeth Egholm,
Martin Johansen, Kaare Kronberg Jensen, Mads Bonde Broberg, Jesper Kongstad, Jesper Haue Hansen,
Thomas Vibjerg, Sarah Kott, Simone Buur Skyum, Jamilla Sofie Alvi, Ronja Melander, Klaus Dohm, Lars From, Morten Zahle og Hanne Fall Nielsen, alle journalister på Jyllands-Posten